

Oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

Lähetys sähköpostitse: oikeusministerio@om.fi; jyrki.jauhiainen@om.fi

Lausuntopyyntö Dnro OM/20/41/2010

OSAKEYHTIÖLAIN MUUTTAMINEN PÄÄOMADIREKTIIVIN JA YRITYSJÄRJESTELYDIREKTIIVIN MUUTOSDIREKTIIVIN VOIMAAN SAATTAMISEKSI

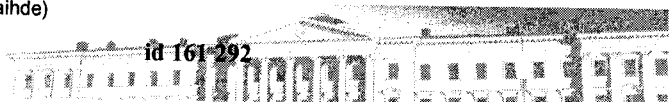
Valtiovarainministeriö esittää luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle osakeyhtiölain muuttamisesta (jäljempänä *luonnos*) pyydettyinä lausuntona jäljempänä olevat huomiot.

Yhteenvedo lausunnosta

Koska luonnos on laadittu EU-direktiivien täytäntöön panemiseksi, lausumme vain eräiden ehdotettujen pykälien sekä perustelujen kirjoitustavasta ja eräistä täytäntöönpanovalinnoista. Keskeiset kommenttimme ovat:

- Ehdotetun OYL 17 luvun 3 §:n uuden 3 momentti on kirjoitettu siten, että soveltamisala näyttää olevan muutosdirektiiviin verrattuna laajempi (koskisi kaikkia kokonaisjakautumisia, myös osittaisjakautumisia). Pidämme ehdotusta ongelmallisena siltä osin kuin soveltamisala on direktiivin pakottavaa säännöstä laajempi.
- Saman lainkohtaan ehdotetut, vähäisemmät vaatimukset tiedoista jakautumissuunnitelmassa (ns. kevennetty menettely) voivat heikentää jakautumisessa syntyvien uusien yhtiöiden avaavan taseen täsmällisyyttä ja vaikeuttaa siihen perustuvaa verotuksen toimittamista. Pidämme laajentamista esitetystä muodosta ongelmallisena.

Esitämme myös pyydettyjä huomioita ehdotettujen muutosten vaikutuksista: verotuksen toimittamista vaikeuttavat muutokset voivat merkitä tavoiteltujen hallinnollisten säästöjen jäämistä saamatta.

Yleiset huomiot

Paremmän sääntelyn näkökulma

Luonnoksessa tulisi olla paikoin tarkemmin tietoja voimassa olevien ja ehdotettujen säännösten direktiivinmukaisuudesta tai niistä poikkeamisesta sekä perusteluja ehdotetuista sääntelyvalinnoista suhteessa direktiiviin. Vain siten voidaan arvioida esityksessä EU-oikeuden noudattamista, sääntelyn kansallista kilpailukykyä sekä horisontaalisia vaikutuksia muihin lakeihin sekä muitakin valintojen vaikutuksia.

Direktiivien täytäntöönpanossa tulisi pyrkiä muutenkin seuraamaan direktiivejä siten, että kansallisen sääntelyn sisällön vastaavuus direktiiveihin olisi mahdollisimman helposti myös sellaisen lain käyttäjän hahmotettavissa, joka ei tunne syvällisesti Suomen oikeusjärjestelmää. Mitä enemmän täytäntöönpano perustuu johtamiseen esimerkiksi yleisistä oikeusperiaatteista, sitä hankalampaa on kansallisen sääntelymme vastaavuuden tai sisällön arviointi EU-oikeuteen nähden. Lakien noudattamiskulut kasvavat hankaluudesta.

Luonnoksen pykäläehdotukset eivät ole kaikki riittävän toimivia kokonaisuutena arvioiden. Meillä ei ole huomauttamista direktiivin lähtökohdasta vähentää sääntelyä soveltavien osapuolten turhaa hallinnollista taakkaa. Valitun täytäntöönpanotavan tulee kuitenkin toimia käytännössä: yksinkertaisempi dokumentaatio voi vähentää työtä ja kustannuksia toisaalla, mutta vähäisempi informaatio voi kasvattaa niitä toisaalla.

Erittelemme näitä näkökohtia jäljempänä jaksokohtaisesti.

Esityksen vaikutukset

Arvioimme, että ehdotetut muutokset 5 luvun 21 §:ään ja 16 luvun 11 §:ään (internetin käyttö), 16 ja 17 luvun 9 §:ään (hallituksen toimivalta) ja sekä 16 ja 17 luvun 11 § (pörs-siyhtiön osavuositarkastuksen käyttö), 17 luvun 4 §:ään (tilintarkastajan lausunnon laajuus) voivat vähentää yhtiöiden hallinnollisia kuluja jonkin verran eikä niillä ole vaikutusta verotuksen toimittamiseen. Sen sijaan arvioimme, että ehdotetut muutokset OYL 17 luvun 3 §:ään voivat vaikeuttaa verotuksen toimittamista tai, jos samat tiedot edelleen toimitetaan muulla tavalla luotettavasti verotusta varten, ehdotettujen muutosten tavoitetta hallinnollisen taakan vähentämisestä ei välttämättä saavuteta.

Jaksokohtaiset huomiot

Yleisperustelut

Sulautumisdirektiivin muutokset 3.2 (s 7-8). Sulautumisdirektiivin 9 artiklan muutettua 2 kohtaa ei ehdoteta pantavaksi nimenomaisesti täytäntöön OYL:ssä. Aiempaa sanamuotoa ei ole myöskään saatettu voimaan. Artiklakohta sisältää sulautumiseen osallistuville yhtiöille velvollisuuden ilmoittaa varojen ja vastuiden olennaisista muutoksista sulautumissuunnitelman laatimispäivän ja yhtiökokouspäivän välillä. Luonnoksessa todetaan, ettei ole välttämätöntä muuttaa osakeyhtiölakia, koska osakeyhtiölain johdon huolellisuusvelvollisuus, lain 16 luvun sulautumissäännökset ja sopimusoikeudessa vakiintunut lojaliteettiperiaate jo täyttäisivät ilmoitusvelvollisuuden aktiivista sisältöä koskevat vaatimukset. Luonnoksen tekstissä todetaan erityisesti, että sulautuminen on siihen osallisten yhtiöiden välillä laadittu sopimus.

Mielestämme täytäntöönpanoa tulisi kuitenkin harkita paremman sääntelyn tavoitteen vuoksi. Pörssiyhtiön tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena olevan yhtiön ollessa sulautumisen osapuolena, se luonnollisesti julkistaa muutokset arvopaperimarkkinalain nojalla. Muiden yhtiöiden toiminnassa nimenomainen säännös ohjaisi sulautumissopimusten laatimiskäytäntöjä myönteisesti. Nimenomainen täytäntöönpano vastaisi myös tarkemmin direktiivin sisältöä ja selventäisi siten kansallista sääntelyämme.

Tavoitteet. 3.1. (s 16). Vaikka jakautumisdirektiivi sääntelee vain julkisia yhtiöitä, säännöksiä ehdotetaan sovellettaviksi myös yksityisiin yhtiöihin, esimerkiksi 17 luvun 3 § 3 momenttia. Perusteluja olisi tarkennettava koko luonnoksessa siten, että kaikissa kohdissa toistetun "sääntelyn yhdenmukaisuuden" sijasta todettaisiin - mikäli mahdollista, mikä sääntely ulotettaisiin koskemaan myös yksityisiä yhtiöitä, sekä todettaisiin kunkin pykälän perusteluissa täsmällisemmin, jos valintaan liittyy jokin erityinen tarve. Esimerkiksi ehdotetun 17 luvun 3 §:n laajentamista voitaisiin perustella sillä, että muutos on hyödyllinen tai tarpeellinen myös yksityisille yhtiöille.

OYL 17 luvun 3 §

Pykäläluonnos. Luonnoksen mukaan pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti: "Jos kaikki jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat tai kokonaisjakautumisessa perustettaviin yhtiöihin jokaisen vastaanottavan yhtiön kaikki osakkeet annetaan jakautumisvastikkeena jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille heidän omistustensa suhteessa, ei sovelleta 2 momentin 2-, 6- ja 9-kohtaa".

Millaisiin jakautumisiin 3 momenttia ehdotetaan sovellettavaksi? Perusteluissa viitataan jakautumisdirektiivin 22 artiklan muutettuun 5 kohtaan, joka koskee ainoastaan kokonaisjakautumista, jossa jakautumisvastike annetaan jakautuvien yhtiöiden osakkeenomistajien omistusten suhteessa. Jakautumismenettelystä, jonka ainoana edellytyksenä on kaikkien osakkeenomistajien suostumus, säädetään sen sijaan jakautumisdirektiivin 10 artiklassa, jota muutospäätöksillä ei muutettu. Tätä viitettä ei mainita pykälän perusteluissa. Viimeksi mainittuihin muihin jakautumisiin sisältyvät paitsi a) kaikki kokonaisjakautumiset riippumatta siitä millä tavalla jakautumisvastike jaetaan sekä b) osittaisjakautumiset.

Molemmissa artikloissa on kyse jakautumisdirektiivin 7 artiklan soveltamattomuudesta. Mainittu 22 artiklan muutettu 5 kohta velvoittaa jäsenvaltion olemaan vaatimatta 7 artiklan soveltamista eli hallituksen kertomusta. Edelleen muuttumaton 10 artikla sallii jäsenvaltion olla soveltamatta 7 artiklan mukaisia hallituksen kertomusta koskevia vaatimuksia. Jälkimmäistä kansallista valintaoikeutta ei ole tähän mennessä käytetty¹.

Ensin mainittuun direktiivikohtaan perustuva muutos on nyt tehtävä Suomen lakiin direktiivin johdosta soveltaen säännöstä vain kokonaisjakautumisiin, joissa omistussuhteet säilyvät muuttumattomina. Luonnokseen sisältyy kuitenkin myös ehdotus, että kansallista valintaoikeutta käytettäisiin 10 artiklan sallimalla tavalla, jolloin kevennettyä menettelyä sovellettaisiin jakautumisiin myös silloin, kun kaikki osakkeenomistajat siihen suostuvat. Tätä ei kuitenkaan todeta hallituksen esityksen yleis- eikä yksityiskohtaisissa perusteluissa, joten asia olisi syytä selvytyden vuoksi täsmentää.

¹ Luonnoksessa yleisperustelut, s. 15, 3. kappale.

Mitä selvityksiä ei ehdotetun momentin mukaan enää vaadittaisi ja mitä muutokset merkitsisivät? Pykälän tarkoittamasta menettelystä käytetään luonnoksessa termiä "kevennetty menettely". Jakautumisdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan "jokaisen jakautumiseen osallistuvan yhtiön hallinto- tai johtoelimen on laadittava yksityiskohtainen kirjallinen kertomus, jossa selvitetään jakautumissuunnitelma sekä esitetään sen ja erityisesti osakkeiden vaihtosuhteen oikeudelliset ja taloudelliset perusteet". Artiklan 2 kohdan mukaan "kertomuksessa on myös selostettava mahdollisesti ilmenneet erityiset arvostusongelmat".

Luonnoksen mukaan kevennetyssä menettelyssä jakautumissuunnitelman ei tarvitsisi sisältää:

- *ehdotusta jakautumisvastikkeen jakautumisesta*, vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista eikä selvitystä näiden perusteista, eikä myöskään (OYL 17:3.2 §:n 6-kohta)
- selvitystä jakautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja niiden arvioimiseen vaikuttavista seikoista eikä *ehdotusta jakautuvan yhtiön varojen ja velkojen jakamisesta* kullekin jakautumiseen osallistuvalla yhtiöllä, jakautumisen suunnitellusta vaikutuksesta vastaanottavan yhtiön taseeseen sekä jakautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä. (OYL 17:3.2 §:n 9-kohta)

Ehdotus jakautuvan yhtiön varojen ja velkojen jakamisesta on olennainen esimerkiksi jakautumisessa perustettujen yhtiöiden avaavien taseiden laatimiseksi, jotka ovat myös pohjana verotuksen toimittamisessa. Tietojen merkitys on todettu myös OYL:n hallituksen esityksessä². Ehdotus varojen ja velkojen jakamisesta on tarpeen myös velkojille sen arvioimiseksi, onko jakautumista syytä vastustaa. Mielestämme kevennetyssä menettelyssä ei tulisi luopua vaatimuksesta esittää jakautumissuunnitelmassa ehdotus varojen ja velkojen jakamisesta vastaanottaville yhtiöille. Jos tietoja ei sisällytetä jakautumissuunnitelmaan, jakautumisperusteet on kuitenkin perusteltava yhtiöiden verotuksen pohjaksi, jolloin luonnoksessa tavoiteltua hallinnollisen taakan keventämistä ei välttämättä saavuteta.

Vastikkeen jakautuminen jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille. Luonnoksen mukaan kevennettyä menettelyä sovellettaisiin kaikkiin jakautumisiin, mikäli kaikki jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat kevennetyyn menettelyyn suostuvat, myös yksityisten yhtiöiden jakautumisiin. Esimerkiksi tilanteessa, jossa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat eivät saisi vastaanottavien yhtiöiden osakkeita samassa suhteessa kuin mitä he ovat omistaneet jakautuvan yhtiön osakkeita, selvitys jakautumisperusteesta on merkityksellinen verotuksen kannalta. Mielestämme vastikeosakkeiden jakautuminen tulisi käydä ilmi jakautumissuunnitelmasta.

Lopuksi voidaan todeta pykäläehdotukseen valituista poikkeuskohdista (3 §:n 2-, 6- ja 9-kohdat), ettei direktiivistä suoranaisesti saada johtoa näiden kohtien valitsemiseen kevennetyn menettelyyn. Artiklakohdassa mainitaan "erityisesti osakkeiden vaihtosuhteen oikeudelliset ja taloudelliset perusteet". Jos kyse on kokonaisjakautumisesta osakeomistuksen mukaisin vastikeosuuksin, on melko luonnollista, jos direktiivin nojalla ei vaadittaisi "yksityiskohtaista selvitystä" vastikkeiden jakautumisesta. Lainkohtaan valitut kohdat 6 ja 9 ovat kuitenkin laajat ja sisältävät olennaisia tietoja, jolloin tulisi kriittisesti arvioida sitä, miltä osin nämä kohdat ovat muutospäätöksen pakottavan säännöksen vastaisia. Erityisesti, jos pykälää sovelletaan ehdotetulla tavalla muihinkin kuin direktiivin 22

² HE 109/2005, Yksityiskohtaiset perustelut, 17 luvun 3 § (Jakautumissuunnitelma), 4. kappale.

artiklan 5 kohdan tarkoittamiin jakautumisiin, vastikeosakkeiden jakautuminen tulisi käydä ilmi jakautumissuunnitelmasta.

Liitämme lausuntomme ohkeen laatimamme taulukon kevennetyn menettelyn vaikutuksista.

PDF

O:\Yhtiöoikeutta ja
CLEG\OYL muutos mu

Perustelut. Mikäli mainitut muutuskohdat kuitenkin perustuvat muutosdirektiivin pakottaviin säännöksiin, perusteluihin tulisi lisätä selvitys siitä, miten jakautuvien yhtiöiden varojen ja velkojen jakautuminen sekä jakautumisvastikkeen jakautuminen jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille vahvistetaan yhtiössä, jos niitä ei ole sisällytettävä jakautumissuunnitelmaan.

Vaikka jakautumisdirektiivi sääntelee vain julkisia yhtiöitä, säännöstä ehdotetaan sovellettavaksi myös yksityisiin yhtiöihin. Perusteluja olisi tarkennettava siten, että "sääntelyn yhdenmukaisuuden" sijasta todettaisiin, että muutos on hyödyllinen myös yksityisille yhtiöille.

OYL 16 ja 17 luvun 11 §

Pykäläluonnokset. Pykälissä ehdotetaan sallittavaksi, että sulautumiseen ja vastaavasti jakautumiseen osallistuva julkinen yhtiö voi asettaa osakkeenomistajien saataville viimeisen päättyneen tilikauden jälkeen julkistamansa osavuositarkastuksen. Ehdotus perustuu sulautumis- ja jakautumisdirektiiveihin. Ehdotamme kuitenkin, että pykälien 3-kohdat muotoiltaisiin siten, että niihin lisättäisiin sana "pörssiyhtiön" (arvopaperimarkkinain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettu osavuositarkastus ----). Koska 3-kohta alkaa sanalla "julkinen yhtiö", joka on OYL:n systematiikan mukaan eri asia kuin pörssiyhtiö, säännöstä selventäisi, jos lukija ymmärtää, että viimeinen lause koskee vain pörssiyhtiötä, ei vain julkisia. Tätä tarkoitetaan myös direktiivin perustelujen mukaan. Pörssiyhtiö-termi on määritelty OYL 5 luvun 1 a §:ssä. Sulautumis- ja jakautumisdirektiivien mukaan osallinen yhtiö voi olla myös muu kuin suomalainen yhtiö tai muualla kuin Suomessa säännellyllä markkinalla oleva yhtiö. Tästäkään syystä viittaus yksinään AML 2 luvun 5 §:ään ei ole riittävän laaja, sillä se sääntelee vain Suomessa säännellyllä markkinalla olevia yhtiöitä. Asia korjataan vasta uudessa arvopaperimarkkina-asiassa.

Pykälässä tulisi sallia direktiivin mukaisesti myös tilikauden yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta laaditun osavuositarkastuksen asettaminen saataville siinä tapauksessa, että viimeisen tilikauden päättymisestä on kulunut niin kauan, että yhdeksän kuukaudelta on ehditty laatia osavuositarkastus. Tämä lienee harvinainen tilanne, mutta mahdollinen.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

erityisasiantuntija

Marianna Uotinen

Jakelu

Oikeusministeriön lainvalmisteluosasto (Jyrki Jauhiainen)

Tiedoksi

valtiovarainministeriön vero-osasto (Terhi Järvikare, Tarja Järvinen)
työ- ja elinkeinoministeriön yritysoikeuden ryhmä (Mika Björklund)

22.3.2011

Osakeyhtiölain uudistaminen pääomadirektiivin ja yritysjärjestelydirektiivin muutospäätöksiin voimaan saattamiseksi

Ehdotettu kevennetty menettely OYL 17 luvun 3 §:n uudessa 3 momentissa	Muutospäätös	HE:n vaikutukset
<u>OYL 17 luvun 3 §:n uusi 3 momentti:</u> Jos kaikki jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat tai kokonaisjakautumissa perustettaviin yhtiöihin jokaisen vastaanottavan yhtiön kaikki osakkeet annetaan jakautumisvastikkeena jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille heidän omistustensa suhteessa, ei sovelleta 2 momentin 2, 6 ja 9 kohtaa. Voimassa olevan OYL 17 luvun 3 §:n 2 momentin 6 ja 9 kohta, jota ei ehdotetun uuden OYL 17 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan sovelleta 6) ehdotus jakautumisvastikkeeseen jakautumisesta, vastikkeeseen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeeseen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista. 9) selvitys jakautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja niiden arvostamiseen vaikuttavista seikoista sekä ehdotus jakautuvan yhtiön varojen ja velkojen jakamisesta kullekin jakautumiseen osallistuvalla yhtiöllä, jakautumisen suunnitellusta vaikutuksesta vastaanottavan yhtiön taseeseen sekä jakautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä.	<u>Muutettu jakautumisdirektiivin 22 artiklan 5 kohta:</u> Jäsenvaltiot eivät saa asettaa 7 ja 8 artiklassa ja 9 artiklan 1 kohdan c, d ja e alakohdassa säädetyjä vaatimuksia, jos kunkin uuden yhtiön osakkeet jaetaan jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille samassa suhteessa kuin niillä on oikeus tuon yhtiön pääomaan. <u>Jakautumisdirektiivin 7 artikla 1. ja 2. alakohdat:</u> Jokaisen jakautumiseen osallistuvan yhtiön hallinto- tai johtolimen on laadittava yksityiskohtainen kirjallinen kertomus, jossa selvitetään jakautumisluonnitelma sekä esitetään sen ja erityisesti osakkeiden vaihtosuhteen oikeudelliset ja taloudelliset perusteet. Kertomuksessa on myös selostettava mahdollisesti ilmenneet erityiset arvostusongelmat.	=> kaikki jakautumiset (osittais- ja kokonaisjakautumiset) => Osakkeenomistajan suostumustilanne: ei tiedetä omistussuhteita, koska edellytyksenä ei ole osakkeiden jakautuminen omistuksen suhteessa. = > Kirjallisen kertomuksen sisältö: ei tiedetä vastaanottaviin yhtiöihin siirtyviä varoja